

кількості фермерських господарств, торговельно-розважальних центрів тощо.

Список літератури

1. Статистична інформація щодо санаторно-курортних та оздоровчих закладів АРК [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://www.sf.ukrstat.gov.ua>>.
2. Інформація щодо інвестиційної та зовнішньоекономічної діяльності АР Крим [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://www.ark.gov.ua>>.
3. Супрун, Л. П. Актуальні завдання держінвестицій на сучасному етапі економічного розвитку країни [Електронний ресурс] / Л. П. Супрун. – Режим доступу : <<http://www.in.gov.ua>>.
4. Інформація про законопроект про спеціальну економічну зону Криму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://www.news.finance.ua>>.
5. Статистична інформація щодо інвестицій в основний капітал України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://www.ukrstat.gov.ua>>.
6. Проектні інвестиційні пропозиції АРК [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://www.invest-crimea.gov.ua>>.

Отримано 30.03.2011. ХДУХТ, Харків.

© А.В. Янчев, О.І. Печенка, К.Ю. Величко, 2011.

УДК 314.74

Н.І. Єсінова, канд. техн. наук, проф.

Ю.В. Лаврінченко, студ.

АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Визначено мотивацію населення України до міждержавної трудової міграції, а також проаналізовано позитивні та негативні її аспекти.

Определена мотивация населения Украины к межгосударственной трудовой миграции, а также проанализированы позитивные и негативные ее аспекты.

Is established motivation of the population of Ukraine to account of international labor migration, and also analyzed the positive and negative aspects of it.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Проблема розгляду міграційних процесів для нашої країни є однією з нагальних.

Адже одночасно ми втрачаємо робочу силу й отримуємо капітальні надходження. Визначення позитивних і негативних сторін цього процесу має стати завданням номер один у країні.

Міграція населення зумовлена економічними, політичними, етнічними та релігійними чинниками. Протягом усієї історії людства вона відіграла визначну роль у суспільному розвитку. З одного боку, масштаби та напрями міграційних процесів певною мірою свідчать про стан соціального та економічного розвитку країни. З іншого боку, процес міграції сам значною мірою впливає на розвиток країни. За різними оцінками експертів, поза межами України на сьогоднішній день знаходяться від 2,5 до 5 млн осіб працездатного віку.

Масовий виїзд громадян України за кордон, особливо жінок, супроводжується зниженням показників народжуваності, соціальним сирітством, підвищенням захворюваності внаслідок виснажливої праці на чужині. За таких умов постає нагальна потреба у глибокому дослідженні основних напрямів зовнішньої трудової міграції, чинників, які спонукають громадян України до неї, а також наслідків трудової міграції.

Актуальність проблеми зумовлена тим, що для України є характерними стихійний характер трудової міграції, постійно зростаючі обсяги міжнародної трудової міграції та недосконалість міграційної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми трудової міграції населення України висвітлено в дослідженнях великої кількості як вітчизняних науковців, так і зарубіжних дослідників. Вивченню різноманітних аспектів трудової міграції присвятили свої наукові праці І. Гнибіденко, В. Куценко, Е. Лібанова, О. Маліновська, О. Осауленко, Т. Петрова, С. Пирожков, О. Позняк, І. Прибиткова, М. Романюк, М. Семікіна, О. Хомра, О. Ярова та ін. Проблема зовнішньої трудової міграції населення України знайшла своє відображення у працях таких зарубіжних дослідників, як С. Годінгс, М. Левін, Н. Попсон, Ж. Сернік, А. Счепанікова, К. Циммер та ін.

Однак, незважаючи на істотний внесок вищезазначених учених у вивчення особливостей зовнішньої трудової міграції населення України, зазначена проблема все ще залишається малодослідженою та гостро постає перед українським суспільством.

Мета та завдання статті. Метою статті є аналіз мотивації населення України до зовнішньої трудової міграції та визначення наслідків трудової міграції. Не менш важливим є аналіз позитивних та негативних наслідків міждержавної міграції як для України, так і для країн – імпортерів трудових ресурсів.

Головним завданням є аналіз недосконалості вітчизняної офіційної статистики та наслідки зростання масштабів міждержавної трудової міграції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічна криза в країні, демократизація суспільного життя, а саме – забезпечення права на вільне пересування, а також існуючі потреби європейських країн у кваліфікованій дешевій робочій силі з-за кордону призвели до зростання масштабів міжнародної трудової міграції з України.

За даними статистичних опитувань, наші мігранти мають досить високий освітній рівень: 75% з вищою чи незакінченою вищою освітою. Той факт, що за кордоном респонденти працюють, як правило, не за фахом, не є чинником, що стримує міграцію. Тобто, досить кваліфіковані фахівці з різних сфер, освічені люди, на підготовку яких витрачені значні, переважно державні, кошти, не можуть реалізуватись у власній країні, а отже, і кошти, витрачено на їх підготовку, залишаються не відпрацьованими державі [3].

До того ж, значний відсоток серед мігрантів складає молодь. Основною причиною, яка спонукає молоду людину шукати іншу роботу, є низький рівень оплати праці та неповна зайнятість. До того ж, молодь, виїжджаючи за кордон або до інших регіонів у пошуках тимчасового заробітку, має більше шансів, причин і можливостей залишитись на постійне місце проживання. Тобто, так би мовити, складає групу ризику, яка не повертається на батьківщину. Отже, вилучає назавжди себе як працівника та своїх майбутніх дітей як осіб, що оновлюють трудові ресурси.

Аналіз наукових публікацій вітчизняних учених, що розглядають проблеми міграції населення, дозволяє розподілити основні чинники впливу на міжнародну міграцію на п'ять груп: економічні, політичні, соціальні, культурні та екологічні (табл.) [2].

Якщо розглядати сучасні процеси міжнародної трудової міграції та їх вплив на економіку країн-донорів і країн-рецепієнтів, то теперішній ситуації на світовому ринку праці притаманні наступні *наслідки*.

По-перше, трудова *еміграція* знижує рівень безробіття і тим самим дозволяє скоротити соціальні витрати; по-друге, вона поповнює вітчизняну економіку валютними ресурсами; по-третє, емігранти набувають досвіду, а часом і здобувають освіту, за кордоном. Але водночас відбувається зниження трудового та інтелектуального потенціалу нації, що негативно впливає на внутрішній ринок праці й розвиток економіки в цілому.

Таблиця – Чинники впливу на міжнародну міграцію населення

Чинник «виштовхування»	Чинник «притягання»
<i>Економічні</i>	
Низька заробітна плата	Висока заробітна плата
Низька якість життя	Висока якість життя
Високий рівень безробіття	Наявність вільних робочих місць
Економічна нестабільність	Стабільний розвиток економіки
Обтяжлива система оподаткування	Ліберальна система оподаткування
<i>Соціальні</i>	
Низька якість освіти	Висока якість освіти
Погані умови праці	Гарні умови праці
Недоступна система охорони здоров'я	Доступна та високоякісна система охорони здоров'я
Відсутність можливостей для професійної самореалізації	Наявність можливостей для професійної самореалізації
<i>Культурні</i>	
Релігійні переслідування	Свобода віросповідання
Етнічна дискримінація	Відсутність етнічної дискримінації
Расова дискримінація	Відсутність расової дискримінації
<i>Політичні</i>	
Відсутність демократії	Розвинена демократія
Політична нестабільність	Стабільність політичної системи
Корумпованість владних структур	Відсутність корупції
<i>Екологічні</i>	
Забруднене навколишнє середовище	Краща екологічна ситуація
Низька якість питної води та їжі	Чиста питна вода та екологічно безпечна їжа

Щодо *імміграції*, то тут теж треба зазначити як позитивні, так і негативні наслідки, а саме: іноземна робоча сила стає чинником розвитку власних продуктивних сил, сприяє підвищенню конкурентоспроможності виробленої продукції за рахунок зниження її собівартості, дозволяє економити досить значні витрати на підготовку кадрів, особливо висококваліфікованих фахівців, виступає джерелом поповнення ринку праці країн із так званим «старінням нації». Але іммігранти можуть значно ускладнити ситуацію на ринку праці та в приймаючому суспільстві, спричинити збільшення витрат на соціальні

потреби, сприяти значному відтоку валютних коштів країн-рецепієнтів за кордон.

Міждержавна трудова міграція має як позитивні, так і негативні аспекти. До негативних належать депопуляція населення країни, соціальне сирітство, витік кращого трудового потенціалу, злочинність і корупція. Також вагомим є негативний політичний аспект, що полягає у політичних маніпуляціях щодо просування потрібних владі рішень та кандидатів.

Стосовно позитивних аспектів, то виграш країни-імпортера трудових ресурсів полягає в тому, що ця країна отримує дешеву й невимогливу робочу силу, готових спеціалістів, що прискорює економічне зростання в такій країні. Виграш країни-експортера полягає в тому, що грошові перекази, які трудові мігранти переказують своїм родинам, підвищують купівельну спроможність та покращують рівень життя останніх, знижується напруження на ринку робочої сили та підвищується кваліфікація мігрантів, які повертаються назад.

Висновки. Безпосереднє сусідство нашої країни із Європейським Союзом стало причиною посилення міграційних процесів, оскільки європейські країни є, безперечно, привабливими для трудових мігрантів. Особливо це стосується прикордонних регіонів України. Унаслідок невисокого рівня оплати праці та недостатньої соціальної захищеності, вітчизняні трудові мігранти змушені шукати кращих умов для самореалізації та задоволення потреб їхніх родин за кордоном. Таким чином, більшість Західних областей перетворились на донорів робочої сили за кордон, що, безумовно, становить загрозу економічній безпеці цих регіонів та держави загалом через втрату критичної кількості економічно активної частини населення [1].

Гострі негативні соціально-економічні наслідки цього процесу для нашої країни зумовлюють необхідність його регулювання. Політика регулювання міграційних процесів повинна мати такі стратегічні цілі: легалізація працевлаштування вітчизняних трудових мігрантів; контроль над зайнятістю трудових мігрантів за кордоном; вирішення проблем соціального захисту трудових мігрантів; активізація зусиль щодо введення в дію спрощеного візового режиму; сприяння поверненню трудових мігрантів; посилення співпраці з ЄС [4].

Суперечливість явища трудової міграції підводить до висновків про те, що основний зміст політики держави у цій сфері має полягати в мінімізації її негативних наслідків, максимальному

використанні позитивних для громадян та суспільства результатів. Політика регулювання трудової міграції має виходити з того постулату, що право громадянина виїжджати за кордон є невід'ємним від його права на гідний рівень життя вдома, тобто права мати роботу або власну справу, яка б дозволяла реалізувати себе, забезпечити добробут родини. Нагальною проблемою вирішення питань зовнішньої трудової міграції є формування виваженої державної політики щодо регулювання трудових міграцій та організація відповідного інформаційного забезпечення.

Список літератури

1. Гнибіденко, І. Проблеми трудової міграції в Україні та їх вирішення [Текст] / І. Гнибіденко // Економіка України. – 2001. – № 4. – С. 19–22.
2. Мельник, С. Мотивація населення України до міждержавної трудової міграції [Текст] / С. Мельник // Україна: аспекти праці. – 2002. – №1. – С. 42–46.
3. Зовнішня трудова міграція населення України [Текст] / за ред. Е. М. Лібанової, О. В. Позняка. – К. : РВПС України НАН України, 2002. – 206 с.
4. Маліновська, О. А. Мігранти, міграція та Українська держава: аналіз управління зовнішніми міграціями [Текст] монографія / О. А. Маліновська. – К. : Вид-во НАДУ, 2004. – 123 с.

Отримано 30.03.2011. ХДУХТ, Харків.
© Н.І. Єсінова, Ю.В. Лавріненко, 2011.

УДК 331.106

Н.І. Єсінова, канд. техн. наук, проф.
Т.В. Безугла, студ.

ПРОБЛЕМИ СТУДЕНТСЬКОГО ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

Розглянуто проблеми студентського працевлаштування та вирішення їх із користю для держави, роботодавців та молоді.

Рассмотрены проблемы студенческого трудоустройства и решения их с пользой для государства, работодателей и молодежи.

The question of problem of student employment and decision is considered them with a benefit for the state, employers and young people.